

Օ Ր Ա Ր Ե Ր Թ

ԱՂԳԱՅԻՆ ԲԱՂԱՔԱԿԱՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ԱՌԵՏՐԱԿԱՆ

ԱՍԻՈՑ տարեկան գինն է մէկ ու
... 100 դր... 60 դր...
... հարկ...
... 30 օր... հարկ...

ԱՍԻՈՑ կը հրատարակուի ամեն օր
... 20 փոքր...
... 30 փոքր...
... 30 փոքր...

ԱՌԱՋԻՆ ՏԱՐԻ 1870 ԲԵՐԼԻՆ ԱՍԻՈՑ Գ ԳՈՒՆԻՍ 1873 Ն. Տ. ՅԱՆՆԻՍ 21 ԹԻՒ 86

ԴԱՍԱՏԱՆԻ ԱՐԺԼԻՊԻՈՑ

Պատիւ ունենալ արդոյ հասարակ
... իր իրենց...
... իրենց...
... իրենց...

Արժէք զիւր Դաւանաւորներ
... իրենց...
... իրենց...
... իրենց...

Արժէք զիւր Դաւանաւորներ
... իրենց...
... իրենց...
... իրենց...

Արժէք զիւր Դաւանաւորներ
... իրենց...
... իրենց...
... իրենց...

Արժէք զիւր Դաւանաւորներ
... իրենց...
... իրենց...
... իրենց...

Արժէք զիւր Դաւանաւորներ
... իրենց...
... իրենց...
... իրենց...

ԱՂԳԱՅԻՆ

ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ԱՅՅԵԼՈՒԹԻՒՆԵՐ

Աղղի մը կամ ժողովուրդի մը
... իրենց...
... իրենց...
... իրենց...

Աղղի մը Գլուխը մենք ըսեմք,
... իրենց...
... իրենց...

Աղղի մը Գլուխը մենք ըսեմք,
... իրենց...
... իրենց...

Աղղի մը Գլուխը մենք ըսեմք,
... իրենց...
... իրենց...

Աղղի մը Գլուխը մենք ըսեմք,
... իրենց...
... իրենց...

Աղղի մը Գլուխը մենք ըսեմք,
... իրենց...
... իրենց...

Աղղի մը Գլուխը մենք ըսեմք,
... իրենց...
... իրենց...

Աղղի մը Գլուխը մենք ըսեմք,
... իրենց...
... իրենց...

Աղղի մը Գլուխը մենք ըսեմք,
... իրենց...
... իրենց...

Աղղի մը Գլուխը մենք ըսեմք,
... իրենց...
... իրենց...

Հիշաւ Գլուխը իր ըրտը, ի իրենց
... իրենց...
... իրենց...

Հիշաւ Գլուխը իր ըրտը, ի իրենց
... իրենց...
... իրենց...

Հիշաւ Գլուխը իր ըրտը, ի իրենց
... իրենց...
... իրենց...

Հիշաւ Գլուխը իր ըրտը, ի իրենց
... իրենց...
... իրենց...

Հիշաւ Գլուխը իր ըրտը, ի իրենց
... իրենց...
... իրենց...

Հիշաւ Գլուխը իր ըրտը, ի իրենց
... իրենց...
... իրենց...

Հիշաւ Գլուխը իր ըրտը, ի իրենց
... իրենց...
... իրենց...

Հիշաւ Գլուխը իր ըրտը, ի իրենց
... իրենց...
... իրենց...

Կը հարգեն իրենց թէ Սրբազան
... իրենց...
... իրենց...

Կը հարգեն իրենց թէ Սրբազան
... իրենց...
... իրենց...

Կը հարգեն իրենց թէ Սրբազան
... իրենց...
... իրենց...

Կը հարգեն իրենց թէ Սրբազան
... իրենց...
... իրենց...

Կը հարգեն իրենց թէ Սրբազան
... իրենց...
... իրենց...

Կը հարգեն իրենց թէ Սրբազան
... իրենց...
... իրենց...

Կը հարգեն իրենց թէ Սրբազան
... իրենց...
... իրենց...

հաւոր լրագիրները գովեստիւք կը խօսին այն երկրաւարդին անձնական հանգամանացը և ստացած ուսմանցը նկատմամբ, զոր Մայրաքաղաքիս բոլոր եւրոպական թերթերն ալ թարգմանաբար հրատարակեցին և դեռ ևս կը շարունակեն:

Միայն Հայոց թերթերը իրենց այս ազգակիցին նկատմամբ լուծիւն կը պահեն և փոխանակ եւրոպական թերթերն Հայոս մը կենսագրութիւնն և վիճակը Հայոց թերթերէն քաղելու, Հայոց թերթերը անհնգմէ երբեմն երբեմն քաղելով փոքր ինչ տեղեկութիւնք տուած են:

Ասոր պատճառը Պ. Ռոտանիկի իր ազգակիցներէն հեռի և եւրոպացւոյ մօտ գտնուիլն է թէ՛ Հայոց թերթերուն յիշեալ ուսումնական երկրասարդին վարուցն ու արդի վիճակին նկատմամբ տեղեկութիւն չունենալուն է:

Ստաց չեմք գիտեր թէ՛ լուսն պատճառը ստեղծմէ՛ ո՛րն է. միայն սա կըրնամք ըսել թէ՛ առեւ լի փափաքելի է որ Հայոց թերթերն ալ եւրոպական թերթերուն համաձայն կարենային վարուիլ:

«Երբեք իւլիւսթիէ» անուն եւրոպական թերթը Պ. Ռոտանիկի մէկ կենսագրութիւնը իւր թերթին ճակատը դնելէ զատ, կենսագրութիւնն ալ կընէ, որոյ մէջ նշմարուած են են այնպիսի տղերք ալ, որոնցմէ յայտնի կերբեք թէ իւլիւսթիէի խմբագիրն ի մօտոյ առնուած տեղեկութեանց վրայ չէ հիմնած իւր պատմութիւնն, և այդ տղերքն մին ալ յիշեալ ուսումնական երկրասարդին համար 28 տարեկան ըսուածն է, որ հաղիւ 23 կամ առ առաւելն 24 տարեկան ունի:

Պ. Ռոտանիկ իրաւամբ արժանի է իւր այս փոքր հասակաւն ու մեծ տաղանդովն նախանձելի օրինակ մ'ըլլալ իւր համազգի երկրասարդացը, և իբրեւ Հայ, պարտաւոր իսկ իւր կարողութեան մեծ մասն այնպիսի երկրասարդացը կանոնաւոր դատարարական թիւն մ'առնելուն նուիրել, որոյ ներկայիս իւր անցելոյն համաստիճան կը գտնէ. և այս ընելու համար ալ Պ. Ռոտանիկ ունի իր օրինակն, այն է արժանայիշատակ վախճանեալ Աղաթօն էֆէնտի:

Պ. Ռոտանիկ չը կրնար չը գիտնալ որ թէ՛ Աղաթօն էֆէնտի վախճանեալ, բայց իրմով կենդանի է այնչափ ատեն, որչափ ինքը կենդանի է. և այս տղերքը գրելու իրաւունք չը պիտի ունենայինք մենք, եթէ Աղաթօն էֆէնտի որչափ իր տաղանդովն ու բարի վարուքը նոյնչափ և ազգասիրութեանը մէջ նշանաւոր չըլլար:

Աղաթօն էֆէնտի գաւառացի չէր, բայց դաւառացիքը շատ կը սիրէր և անոնց վիճակին իբրեւ ճշմարիտ բարեկամ կը կարեկցեր: Պ. Ռոտանիկ գաւառացի ծնած և ի մօտոյ ատենց վիճակը գիտնալուն համար, մեծ իւրաւունք ունիմք յուսարու թէ ո՛րչափ առաւել քան Աղաթօն էֆէնտի նըպաստակ պիտի ունենայ փերել իւր այն ազգակիցներն և կարեկցել այնպիսիաց, որոց ապրուստի լուծը իրենց եղանց լուծէն թիթեւ չէ. առնոց կըսեմք որոց ապրուստի միակ միջոցը երկրագործութիւնն է և ուրոնց ձեռքը գտնուած սյուրբուսն

գործիքները տակաւին Նոյն դարուն երկրագործներն և բազ ու բրնձներն են:

Չեմք կարծեր թէ Պ. Ռոտանիկ առաւել նպատակի երկրագործական ուսման նուիրած ըլլայ զինքն, որոյ յօգուտ գաւառացի Հայոց գործածուիլն Օսմ. կայսրութեան ալ մեծ ծառայութիւն մը մատուցուած ըլլալուն տարակոյս չը թողուր:

Հինգ շաբթի օրուան խառն ժողովոյն զբաղմունքներէն մին ալ Օրացոյցի մենավաճառութեան խնդիրն էր:

Տպարանապետք ներկայանալով ժողովոյն, բոլորած են Պատրիարքարանի կողմանէ տրուած այն որոշման դէմ, որ օրացոյցի խմբագրութեան իրաւունքը մի միայն խաղաղի Տէր Երեմիա քահանային վերանահանելով, տպարանապետները պարտաւոր կը կայցնէ որ՝ այդ խմբագրութեան իրաւունց փոխարէն առանց Տէր Երեմիայի տրուելիք տարեկան տուրքին մասնակից ըլլալու, օրացոյց չը հրատարակեն:

Տպարանապետք, մանաւանդ ճ. Արամ էֆէնտի՝ ամենայն զօրութեամբ Պատրիարքարանի ունի որոշման դէմ կենալով, յայտարարեւ են թէ՛ Պատրիարքարանը ոչ այդպիսի որոշում մը տալու հեղինակութիւնն իւրին և ոչ օրացոյցի խմբագրութիւնն Տ. Երեմիայի մենավաճառ ընելու, առարկելով թէ ըստ որում ամէն տպարանապետ օրացոյցը սօնացոյցէն կ'օրինակէ, Տէր Երեմիա խմբագրական հեղինակութիւն չունենալով և ամէն տպարանապետ իբրեւ հասարակաց գործ՝ օրացոյցապետ կրաւունք ունենալով, Պատրիարքարանի կողմանէ առնուած այդպիսի քայլ մը տիրող կառավարութեան օրինացը և սկզբանցը գլխովին հակառակ է:

Խառն ժողովը այս օրինաւոր առարկութեան Նժ. Բօֆէս մը միայն կրցած է պատասխանել, որով բաշտքարկուք պարտաւորեւ են մեկնիլ առանց իրենց բողոքոյն դռնացուցիչ և օրինաւոր պատասխանն առնելու:

Գտնի մը շաբաթ յառաջ, ամթիւ մը ըսած եմք արդէն, այդպիսի մենավաճառութեան մը համար Պատրիարքարանի բնաւ հեղինակութիւն չունենալը, և դարձեալ նոյնը կը կրկնեմք այսօր և կը յաւելումք թէ՛ ուրիշ խնդիր է Տ. Երեմիա քահանային իբրեւ հիմնաւրդ աշխատաւոր մը վարձատրել, և ուրիշ խնդիր է հասարակային գործոյ մը հանրական իրաւունքը մասնաւորի մը առանձնաշնորհելն:

Այս վերջինն է, որ բացարձակ անիրաւութիւն կը դատուի տաւառանապետաց կողմանէ, որոյ համար ճ. Արամ էֆէնտի մինչ իսկ առաջարկած է խառն ժողովոյն, որ ժողովը թող իւր այս որոշումը փոխէ, և ինքը որ ամէն տարի օրացոյց կը տպէ, այսուհետեւ չը տպել և եթէ իրմէ 1000 դշ. կը պահանջուի իբր տուրք, 10,000 դշ. կը հատուցանէ, միայն թէ հասարակային իրաւունք մը չըլլաւու բարոյի: Այս տղերքուն, խառն ժողովը պարտաւոր էր ըստ մեզ առեւ լի օրինաւոր առարկութեամբ մը (եթէ կարելի էր) պատասխանել քան Նժ. Բօֆէս ու մը, որ այսօր իրաւունք

չըրեմիան է թարգմանուելուն համար հատարակային դատապարտութենէ զերծ չէ:

Օրագիր հինգ շաբթի օր Ս. Պատրիարքին ամսականին խնդրոյն նըկատմամբ գրած մէկ յօդուածին մէջ, Ս. Պատրիարքը վանցիները հաց կը կերցնէ ըսած ըլլալուն համար, կիմանամք որ այդ վանցիները զայրացել և Օրագրոյ դէմ բողոք բառնալու մտադիր կը գտնուին. այսու ամենայնիւ սա կէտը չեմք կըրցած հասկընալ թէ բողոքը որո՞ւ պիտի տան, Պատրիարքարանին, Օրագրոյ խմբագրին թէ ուրիշ լրագրաց:

Ասկից քանի մը շաբաթ յառաջ երբ Օրագիր, ինչպէս նաեւ մեք, Ս. Պատրիարքին նկատմամբ մէկ քանի դիտողութիւններ գրած առնենիս, մէկ քանի վանցիներ այն տունն ալ Օրագիր և Ասիո ծախող ցրուելները ճեմելու սպառնալիքներ ըրած էին, որպէս զի ցրուելները չը ծախեն Ս. Պատրիարքին նկատմամբ դիտողութիւն պարունակող թերթեր. սակից զատ որպէս թէ զմեզ վախցնելու նպատակաւ մեզի ալ անստորագիր քանի մը սպառնական նամակներ եկան, զորո պահած եմք ցարդ չեմք գիտեր թէ Օրագրոյ դէմ բողոք բարձրներն դարձեալ միեւնոյն վանցիներն են թէ՛ ուրիշ անձինք:

Կը գովեմք մեք այդ անձանց նախանձախնդրութիւնը, սակայն ի միտին կը խրատեմք ալ որ իրենց ամէն տեսակ վարմունքն օրինաւորութենէ հեռի չըլլայ և իրենց անպատուութիւն չը բերէ, զիտնալով որ եթէ նոյն իսկ Պատրիարքարանի օրինաւոր հացկատակներն ալ եղած ըլլան իրենք, դարձեալ օրինաւոր հրամանատարութեան մը ներքեւ, և մանաւանդ միշտ իբրեւ հայազգի անհատներ և ոչ թէ իբրեւ վանցի կամ իբրեւ ուրիշ տեղացի մը զիտնեք ազգային ընդ հանրութեան զատելով շարժելու պարտաւոր են:

Ուրիշութեամբ պիտի կը ծանուցանեմք թէ Մեծապատիւ Ռ. Պ. Ժէլալեան ինք տարիի չափ Պօլսոյ արքունի բժշկական դպրոցը աշակերտելէ վերջը, հինգ տարի ալ Պըրուքէլ աշխատելով և ամենայն յաջողութեամբ բժշկական տրուեստը կատարելագործելով, այս օրերս Մայրաքաղաքի վերադարձած է:

Սոյն Հայազգի բժիշկը, որուն վրայ գովեստիւք կը խօսի Պըրուքէլէ կաթիլ Բեռլին լրագիրը, իր հմուտութեամբ կարող եղած է Պըրուքէլի Սօլիէթէ Ռօյալ տը Գարմատի և Անաթօմի Բաթարօմի ընկերութեանց պատուոյ անդամ ընդունուելու:

Բժշկական և վիրաբուժական ճիւղերէ զատ մասնաւորապէս ծննդաբերութեան, աչքի հիւանդութեանց համար աշխատած և յաջողած է այս ճիւղերը կատարելապէս ուսնելու:

Առ այժմ կը բնակի Իսկիւտար Պապլարպաշի. և շաբաթ երկու օր ճիւղ պիտի դարմանէ աղքատները:

Առաջին պատահութեամբ պիտի ծանուցանեմք ո՛ր օրերը նոյնը, ո՛ր հասարակութիւնը և պէտք եղած

տեղեկութիւնները պիտի հաղթեմք գեմք հատարակութեան:

Հետեւեալ նամակին հրատարակող թիւնը խնդրուած է մեզնէ:

... Խմբագիր. Ազգ. Վարչութեան Տնտեսական խորհուրդը յունիս և ամսական թիւնը տնտեսական ծանուցում մը հրատարակած էր լրագրաց միջոցաւ, որով ծանուցանելու թէ ինչպէս ուրիշ քանի թաղերը նոյնպէս և թօփօք փափ թաղ խորհուրդը նախընտրէ 1872 տարւոյ երւամիջ հաշուեցման ծանուցած լինելով Տնտես. խորհրդոյ, անոր մէկ ստորագրեալ օրէկն ալ եկեղեցւոյ բակը կախած տես ժողովրդեան, որպէս զի թաղացիք իրենց թաղային հաշիւները վերայ եթէ դիտողութիւն մ'ունենան, մէկ ամիս գրով ներկայացնեն Տնտես. խորհրդոյ:

Պաշտօնական ծանուցմանց՝ Ազգ. Պատրիարքարանի գլխաւոր ղեւոր կ'ենեն, մինչեւ ո՛ր աստիճանը համար ըլլալն չէինք կրցած ցալաք փորձով խմանալ, սակայն բոտ որոշեալ թաղերի՝ Տնտես. խորհրդոյ յիշեալ պաշտօնական ծանուցման վերայ կեղեցի երթալով թաղային հաշիւ մ'ը ցանկը դառնը կախուած է ոչ մեր դիտողութեան ներթարկելու որիչ ո՛ր և չէ հաշուեցոյց, որոյ համար «արգէն կախուած է» կրկնէ Տնտեսական խորհուրդը:

Իրաց այս վիճակը արդարեւ... վստահ չ'կախուած բանի համար «կախուած է և դիտողութիւն բերք» ընելը ժողովուրդը իսրեւ ըլլալէ զատ, Պաշտօնական ծանուցմանց կարեւորութիւնը և մեք կ'արեւ է:

Ներկայ Չեք ուղղ օգուտ լրագր մէջ հրատարակելիդ խնդրելով:

Միտմք... Տ. յունիս 1873 թօփօք պիտու

SUMMARY

Ավրաթիւս Եֆէնտի Ս. Լը Գ. Ի. Լուսթի ճէնապետի Բէրլինի Պապլար-Ալիյէ աղիւթի խորհրդարանը տեղեկութիւն բաշտ հաղորդելով միւրապիտատ պոլսոյն տուր:

— Հարաւից նաղրըր տեղեկութիւն բաշտ հաղորդելով Բէնճէմալի հիւնի իսկիւտարտա Սէլիմիյէ զըլլաւ նա աղիւթի, օրատա պուլսոն ատաքիքի Ծահանէյի մուսեհէն ին միշտիւր:

— Մէքթէպի Սուլթանիյէնիւնը Նըֆը իմթիհանիւրի պոլս կիւն իսկիւտա պուլսաղ, սէնէ թաթիլիւնէ պուլս կիւնտէն պէտ իսկիւտա զէ ճէմաղիւ Եֆէլիւն զուրբէսիւնտէն շակիրտո նընա թէվիլի միւքեաֆաթ օրոք լաղ. բէսմը մէզպուրուն իճըա նաճաղը կիւն իստապ միւքիւթ Նէճապէթլու Խուսուֆ իղլէտոլիւն Բէնտի հաղորդելով զիւրբէլի Բէնտի խամ մէ մեմուրիւնը քիւրամ հաղը պուլսնաճաղար տըր:

— Չաթը Հաղըթը Ծահանէնի ճիւղաը Հիւմայունիւրիւն Եֆէլիւն Եֆէլիւն միւնապիպէթիլի Պէյդօղտա ինքա օրունաճաղ զիյնէթիւն տալիւթ

